

แนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ประเทศไทยภายใต้บริบทสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

ฮาซันอักริม ดงนะเต็ง¹ บุษบง ชัยเจริญวัฒน์²
ศักดา ขจรบุญ³ อารีลักษณ์ พูลทรัพย์⁴

(Received: April 22, 2024; Revised: June 7, 2024; Accepted: June 19, 2024)

บทคัดย่อ

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยภายใต้บริบทสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักที่คัดเลือกแบบเจาะจง 6 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน รวม 60 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ภาคประชาสังคม เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และเจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ ผลการวิจัยพบ 21 แนวทางหลัก

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
E-mail: arsun.do@psu.ac.th (Corresponding Author)

² รองศาสตราจารย์ ดร. สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
E-mail: bussabong.c@psu.ac.th

³ อาจารย์ ดร. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
E-mail: sakda.k@psu.ac.th

⁴ อาจารย์ สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
E-mail: areeluk.p@psu.ac.th

ในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาเศรษฐกิจ 8 แนวทาง คือการพัฒนาอาชีพให้ประชาชน ปรับบทบาทของ คอ.บต. เป็นผู้ประสานงาน พัฒนาพื้นที่เป็นศูนย์กลางสินค้าฮาลาล ขับเคลื่อน เมืองเกษตรอุตสาหกรรม สร้างเศรษฐกิจฐานราก เสริมสมรรถนะประชาชนในการทำงาน จัดงานกลุ่มเปราะบาง ส่งเสริมการส่งออกและการลงทุน 2) การพัฒนาสังคม 5 แนวทาง คือ ปรับทัศนคติให้ประชาชนพึ่งพาตนเอง การดูแลเด็กเยาวชนและกลุ่มเปราะบาง สร้างชุมชนสันติสุข สร้างเครือข่าย ขับเคลื่อนพัฒนาสังคม และการดูแลความเป็นธรรม 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2 แนวทาง คือ พัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐรองรับการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ และการพัฒนาสมรรถนะประชาชนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ 4) บริหารจัดการภาครัฐ 2 แนวทาง คือ สร้าง Digital Platform ให้บริการประชาชน และสร้างให้บุคลากรปฏิบัติงานแบบมืออาชีพ 5) การพัฒนาเพื่อความมั่นคง 1 แนวทาง คือ พัฒนาระบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และ 6) การสร้างความเข้าใจ 3 แนวทาง คือ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ไม่สงบในพื้นที่กับประชาชนและนานาชาติ สร้างภาพลักษณ์พื้นที่สันติสุข และการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

คำสำคัญ: แนวทาง การขับเคลื่อน การพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานการณ์ ความไม่สงบ

Research Article

Approaches for Propelling the Development of the Southern Border Provinces of Thailand in the Context of Insurgency Situations

*Hasan Akrim Dongnadeng¹ Bussabong Chaijaroenwatana²
Sakda Kajornbun³ Areeluk Poonsub⁴*

Abstract

The insurgency situation in the southern border provinces adversely affects the lives and properties of the populace and hampers regional development. This research aims to explore approaches for propelling the development of the southern border provinces of Thailand within the context of conflict. It employed a qualitative research approach, collecting data through focus group discussions and in-depth interviews with key informants purposively sampled in 6 groups of 10 people each, totaling 60 people. The sample consists of community leaders, local government leaders, folk philosophers, civil society officials, government agency officials, officers of the Internal Security Operations Command, and officials of

¹ Assistant Professor, Dr., Major in Public Policy, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, E-mail: arsun.do@psu.ac.th (Corresponding Author)

² Associate Professor, Dr., Institute for Peace Studies, Prince of Songkla University, E-mail: bussabong.c@psu.ac.th

³ Lecturer, Dr., Bachelor of Public Administration Program, Faculty of Liberal Arts and Management Science, Prince of Songkla University, E-mail: sakda.k@psu.ac.th

⁴ Lecturer, Major in Government, Faculty of Political Science, Prince of Songkla University E-mail: areeluk.p@psu.ac.th

the Southern Border Provinces Administrative Centre. Thematic analysis of the data revealed 21 primary development approaches covering six aspects: 1) Economic Development, with eight approaches focusing on occupational development for citizens, role adjustment of SBPAC as a coordinator, development of centralized halal trade hubs, promotion of agricultural-industrial cities, grassroots economic empowerment, people enhancement for work, employment creation for vulnerable groups, export promotion, and investment facilitation; 2) Social Development, with five approaches including attitude adjustment towards self-reliance, care for children, youth, and vulnerable groups, fostering peaceful communities, establishing social development networks, and ensuring justice; 3) Human Resource Development, encompassing two approaches focusing on enhancing the competency of state personnel to support local initiatives and aligning community competencies with local contexts; 4) Public Sector Management, with two approaches comprising the establishment of digital platforms for public service delivery and promotion of professionalism among personnel; 5) Security Enhancement, with one approach focusing on improving citizen feedback processes; and 6) Understanding Fostering, with three approaches including an enhancement of understanding of the conflict situation among both local and international communities, creating an image of a peaceful space and the development of a robust information dissemination system.

Keywords: Approaches, Propelling, Development, Southern Border Provinces of Thailand, Insurgency Situations

บทนำ

ปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเกิดขึ้นมานาน (McCargo, 2014; Human Rights Watch, 2010) และยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่อง Deep South Watch Database (2023) ได้รวบรวมข้อมูลสถิติการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงตุลาคม 2566 มีจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่รวม 22,241 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต รวม 7,532 คน และผู้ได้รับบาดเจ็บรวม 14,014 คน รวมผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ จำนวน 21,546 คน สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (Dina 2010; Human Rights Watch, 2010; Abdulmani, 2013; Chor Boonpunth & Rolls, 2017; Chaijaroenwatana & Renumas, 2017) โดยมีความพยายามในการแก้ปัญหา มีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรพิเศษเพื่อพัฒนาพื้นที่คือศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) (Southern Border Provinces Administrative Centre, 2023; Saensira, 2010) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยองค์กรใดเพียงองค์กรหนึ่ง ต้องแสวงหาแนวทางในการพัฒนาอย่างรอบด้านและอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการร่วมมือขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (Sriwichain et al., 2021; Watthanapradith, 2024) งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยภายใต้บริบทสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ผลจากการวิจัยจะช่วยให้ได้แนวทางที่จะสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้เกิดผลในเชิงบวกในการพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยภายใต้บริบทสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

การทบทวนวรรณกรรม

ขอบเขตในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2563-2565 ที่กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และแผนปฏิบัติการเสริมการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2562 ที่กำหนดขอบเขตแนวทางการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงยุทธศาสตร์ความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2564 (The Strategic Development Plan for the Southern Border Provinces B.E. 2563-2565, n.d.; Southern Border Provinces Administrative Centre, 2022: The Strategy for the Security of the Southern Border Provinces B.E. 2560-2564, n.d.) ประมวลสรุปขอบเขตการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และใช้เป็นกรอบในการวิจัยในครั้งนี้ สรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขอบเขตการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้าน	รายละเอียด
1. การพัฒนาเศรษฐกิจ	การเชื่อมโยงเศรษฐกิจทุกระดับ ให้ประชาชนมีงานทำและรายได้เพิ่ม ลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้าการลงทุน และการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
2. การพัฒนาสังคม	การพัฒนาให้ประชาชนมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐอื่นเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบ การสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรม การสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนการพัฒนาบุคลากรภาครัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประชาชน และการพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมการศึกษา
3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	การพัฒนาบุคลากรภาครัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประชาชน และการพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมการศึกษา
4. การบริหารจัดการภาครัฐ	การจัดระบบบริหารองค์กรดิจิทัล การพัฒนาให้องค์กรภาครัฐมีภาพลักษณ์และผลงานเป็นที่ยอมรับ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ
5. การพัฒนาเพื่อความมั่นคง	การส่งเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในพื้นที่ การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการพูดคุยเพื่อสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้การยุติความคิดในการต่อสู้ด้วยความรุนแรงของกลุ่มก่อความไม่สงบ
6. การสร้างความเข้าใจ	การสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำเสนอดังต่อไปนี้

Monkongpitukkul et al. (2016) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบ 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบาย ประกอบด้วย ความเหมาะสมกับกลุ่มประชาชนในพื้นที่เป้าหมายลักษณะสังคมและความร่วมมือจากประชาชน ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ปัจจัยความซับซ้อนในการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วย ความสามารถในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ความซับซ้อนของกระบวนการตัดสินใจ ความขัดแย้งและความไม่สอดคล้องของเป้าหมายหลักของโครงการ และการแก้ปัญหาความล่าช้าของงานตามแผน 3) ปัจจัยที่เชื่อมโยงนโยบายกับการปฏิบัติ ประกอบด้วย ความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ ประสิทธิภาพของกระบวนการนโยบาย และความเหมาะสมเชิงทฤษฎี 4) ปัจจัยด้านการสื่อสารข้อมูล ประกอบด้วย การให้ความสำคัญกับทุกระดับของกระบวนการนโยบายตั้งแต่กำหนดนโยบาย การแปลงนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และระดับผู้รับบริการสาธารณะ โดยคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ และ 5) ปัจจัยด้านสมรรถนะองค์การ ประกอบด้วย ความเพียงพอของทรัพยากร คุณภาพบุคลากร ภาวะผู้นำ และการจูงใจให้ปฏิบัติงานได้

Boonrith (2013) ให้ข้อเสนอแนะในการบรรเทาปัญหาการก่อความไม่สงบและการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้ 1) แก้ไขปัญหาโดยเน้นไม่อ่อนมากกว่าไม่แข็ง 2) พัฒนาระบบข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ 3) การใช้แนวทางเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา 4) การทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้แนวทางสันติวิธี 5) ใช้การบริหารจัดการในสภาวะวิกฤตเพื่อการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tanod et al. (2022) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสมานฉันท์กับการแก้ไขวิกฤตความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า 1) ความขัดแย้งในอดีตส่วนใหญ่เกิดจากนโยบายการ

บริหารของรัฐบาลที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ไม่ได้ให้ความสำคัญกับประชาชนในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายของรัฐบาล และขาดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในระดับท้องถิ่น สาเหตุความขัดแย้งในปัจจุบันเกิดมาจากปัญหาเสถียรภาพ และผลประโยชน์ของนักการเมือง 2) ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ระดับความขัดแย้งได้รับผลกระทบเป็นระดับพื้นฐานทางสังคม ในลักษณะการเกิดความกลัว ความไม่ไว้วางใจกับคนต่างถิ่น ความไม่ปลอดภัยในชีวิต การใช้ชีวิตประจำวันมีความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน 3) แนวทางการเสริมสร้างความสมานฉันท์ในการแก้ไขวิกฤติความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ให้ใช้แนวทางการส่งเสริมความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควบคู่กับแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ในขณะที่ Srichai (2018) ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การแก้ไขปัญหาประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ 1) การทบทวนโครงสร้างของคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และคณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ โดยการบูรณาการการทำงานและการสื่อสารร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ทำงานด้านสื่อ ผู้นำและประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งการกำหนดเจ้าภาพหลักในการแก้ไขปัญหา 2) การแต่งตั้งคณะทำงานอิสระในการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้มีการขับเคลื่อน การแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่องแม้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือผู้กำหนดนโยบายทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น 3) การมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของสังคม เพื่อสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีการเจริญเติบโตโดยสมดุลสอดคล้องกับต้นทุนและศักยภาพของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจที่จะสร้างเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในพื้นที่และเป็นแนวทางที่จะนำประชาชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้หลุดพ้นจากการใช้ความรุนแรงในก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ อันจะส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบก้าวหน้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่คัดเลือกด้วยวิธีการเจาะจง 6 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน รวม 60 คน ประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ประชาชนชาวบ้าน 3) ภาคประชาสังคม 4) เจ้าหน้าที่สังกัดหน่วยงานราชการและหน่วยงานในกำกับของรัฐทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายความมั่นคง 5) เจ้าหน้าที่สังกัด กอ.รมน. และ 6) เจ้าหน้าที่สังกัดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เหตุผลที่ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการเจาะจง เนื่องจากช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทำความเข้าใจปัญหาการวิจัยได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนและข้อมูลที่ได้มีความลึกซึ้ง (Patton 1990) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

การวิจัยนี้เก็บข้อมูลโดย การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มโดยใช้แบบสนทนากลุ่มที่กำหนดแนวคำถามหลักไว้เป็นแนวทางเบื้องต้น เครื่องมือวิจัยดังกล่าวผ่านการตรวจสอบความตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและความเหมาะสมของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน นำไปทดลองใช้และปรับปรุงเครื่องมือวิจัยก่อนเก็บข้อมูลจริง โดยเก็บข้อมูลวิจัยระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน 2565 การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หนังสือรับรองเลขที่ PSU IRB 2022-LL-Peacestudies041 (Internal) ผู้วิจัยจัดการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มโดยการถอดเทปการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม จัดหมวดหมู่คำตอบ โดยการวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ แนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยภายใต้บริบทสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ รายละเอียดดังนี้

แนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยภายใต้บริบทสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

จากการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักของการวิจัย สามารถนำเสนอผลการวิจัยครอบคลุม 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาเศรษฐกิจ 2) การพัฒนาสังคม 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) การบริหารจัดการภาครัฐ 5) การพัฒนาเพื่อความมั่นคง และ 6) การสร้างความเข้าใจ รายละเอียดดังนี้

การพัฒนาเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยพบ 8 แนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

1. การพัฒนาอาชีพให้กับประชาชน ผลการวิจัยพบว่ามีผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีต้นทุนทรัพยากร เช่น การเกษตรและการแปรรูป การท่องเที่ยวและศิลปวัฒนธรรม ที่สามารถนำไปสร้างอาชีพให้กับประชาชน ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก L6 ที่กล่าวว่า “ต้นทุนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความพร้อมมาก ต้นทุนในเรื่องของทรัพยากรที่เยอะมาก สามารถที่จะแปรรูป สร้างมูลค่า สร้างอาชีพตรงนี้ขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวในเชิงโบราณประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวตามธรรมชาติต่าง ๆ เยอะแยะไปหมด”

2. การปรับบทบาทของ คอ.บต. เป็นนักประสานงาน ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่า คอ.บต. ในฐานะที่เป็นองค์กรพิเศษที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการบูรณาการหน่วยงานในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานต่าง ๆ ในพื้นที่ มากกว่าการเป็นหน่วยปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก CSO10 มีความเห็นว่า “คอ.บต. ควรจะมีบทบาทในฐานะเป็นฝ่ายประสานงาน บูรณาการ การทำงานในพื้นที่ แต่ส่วนใหญ่ คอ.บต. ลงไป

ทำเอง ทั้งนี้ไม่ควรที่จะลงไปแต่ควรจะเป็นผู้ประสานบูรณาการมากกว่า และนำแผนยุทธศาสตร์มาเชื่อมโยง ควรจะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นคนทำมากกว่า”

3. การพัฒนาพื้นที่เป็นศูนย์กลางสินค้าฮาลาลระดับโลก ผลการวิจัยพบว่า ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ให้รองรับต่อการส่งเสริมการเกิดอุตสาหกรรมฮาลาลที่มีคุณภาพและมาตรฐานส่งออกระดับโลก ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก G1 ที่ว่า “พื้นที่นี้ต้องเป็นพื้นที่ที่ทำอาหารฮาลาลให้กับโลกมุสลิม เพื่อเชื่อมโยงกับโลกมุสลิม เชื่อมต่อกับโลกตะวันออกกลาง เรื่องของฮาลาลก็เป็นหนึ่งในจุดแข็งที่เราสามารถนำไปต่อยอดและนำไปทำให้เกิดขึ้นจริงได้”

4. การขับเคลื่อนภาคเกษตรกรรมให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรม ผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนเห็นว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเหมาะสมในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมให้กลายเป็นเมืองเกษตรอุตสาหกรรม ในการจัดตั้งโรงงานขึ้นมาในการส่งวัตถุดิบหรือสินค้าแปรรูปส่งออก โดยต้องพัฒนากลไกระบบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการลงทุน เช่น ระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก CSO10 มีความเห็นว่า “การขับเคลื่อนภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะส่งเสริมภาคการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง รวมถึงเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก เช่น การเลี้ยงวัว จะทำอย่างไรให้เป็นวัว premium สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศ ไปถึงตะวันออกกลางได้” ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก CSO12 มีความเห็นว่า “ต้องเตรียมพร้อมเรื่องโครงสร้างพื้นฐานให้พร้อมสามารถใช้งานได้ทุกอย่างทั้งถนนหนทาง ประปา”

5. การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอแนะและเน้นย้ำให้เห็นว่าการพัฒนาด้านเศรษฐกิจจำเป็นต้องใช้กระบวนการรับฟังความคิดเห็น หรือการศึกษาความต้องการของประชาชนเป็นที่ตั้ง จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ควรเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก CSO10 เห็นว่า “ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากประชาชน ตั้งแต่การวางกรอบแนวคิดทางการพัฒนา จนไปถึงการขับเคลื่อนการพัฒนา ประชาชนต้องมีส่วนร่วมกำหนด เพราะโครงการที่ถูกกำหนดหรือ

สร้างขึ้นจากข้างบน แต่ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยมาก จนถึงไม่มีส่วนร่วมเลย มักจะไม่ประสบความสำเร็จ”

6. การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของประชาชนในการทำงานเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทรัพยากรบุคคลถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องตระหนักจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมกำลังคนให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับงานที่จะเกิดขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก 18 มีความเห็นว่า “ต้องพัฒนาเรื่องการเมืองงานทำของประชาชนในพื้นที่ให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยการเพิ่มความรู้ทักษะ เราต้องทำให้แรงงานของเรามีคุณภาพมีทักษะเป็นที่ต้องการของตลาด”

7. การพัฒนากระบวนการจ้างงานเน้นการเปิดโอกาสให้กับกลุ่มเปราะบาง ผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนชี้ว่าการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังขาดมิติการดูแลกลุ่มคนเปราะบาง เช่น ผู้พิการ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอาชีพให้สามารถดูแลตนเองได้ ผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอให้มีการพัฒนาการจ้างงานโดยเปิดโอกาสให้กับกลุ่มเปราะบาง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก G4 ให้ข้อมูลว่า “.....การจ้างงานคนพิการในพื้นที่น้อยมากเพราะมีสถานประกอบการน้อย ถ้าเปรียบเทียบกับสงขลา สถานประกอบการเยอะมีการจ้างงานในกลุ่มคนพิการกับครอบครัวคนพิการ อัตราประมาณ 50 คน แต่ใน 3 จังหวัด จังหวัดละ 1 คนเอง เคยเสนอไปว่าจะทำมาตรการอย่างไรได้บ้าง คอ.บต. จะต้องเป็นสะพานว่าจะผลักดันในเรื่องของการขอโควต้าจากส่วนกลาง มาเกิดการจ้างงานสร้างอาชีพได้เป็นรูปธรรมได้อย่างไร คือ ไม่ใช่ไปอบรมเหมือนว่าการอบรมเสร็จจะเกิดการจ้างงานเลย ในลักษณะการจ้างงานคนพิการสามารถทำที่บ้านก็ได้ หรือไปทำที่นอกมายังก็ได้เพราะข้อจำกัดของเขาค่อนข้างจะจำกัดในเรื่องของการเดินทาง”

8. การส่งเสริมการส่งออกและการลงทุน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอให้มีการส่งเสริมการส่งออกและการลงทุน โดยการหาตลาดให้กับสินค้าและผลผลิตในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ความไม่สงบและเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงบ่อยครั้ง ทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในการมาลงทุนในพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันการประกอบการในพื้นที่จำเป็นต้องมี

ตลาดการส่งออก เพื่อให้สามารถขายสินค้าได้ นำไปสู่การผลิตที่มากขึ้น และ กระบวนการจ้างงานที่มากขึ้น ทำให้พนักงานในพื้นที่มีรายได้และสามารถดูแลตัวเองได้

การพัฒนาสังคม

ผลการวิจัยพบ 5 แนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

1. การปรับทัศนคติของประชาชน เกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่า ภาครัฐต้องฝึกให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง ไม่เรียกร้องขอความช่วยเหลือจากรัฐเพียงอย่างเดียว ควรมีการปรับทัศนคติของประชาชนให้ช่วยเหลือตนเองมากขึ้น เกิดความภาคภูมิใจ และรู้สึกมีความหวัง ในการสร้างฐานะให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการให้การศึกษา และการสร้างอาชีพ ให้กับประชาชน ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก S4 ที่กล่าวว่า “.....ควรทำให้ประชาชนมีศักยภาพพึ่งตนเองได้ การศึกษาสำคัญที่สุด อย่าให้คนคิดแต่จะคอยความช่วยเหลือจากรัฐ ต้องรู้จักช่วยเหลือตนเอง จึงจะเกิดความภาคภูมิใจ”

2. การพัฒนาระบบการดูแลเด็ก เยาวชน และกลุ่มเปราะบาง ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่า ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยพัฒนากลไก ในการสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการเสนอแนะปัญหา รวมถึงเสนอแนวทางการพัฒนาในรูปแบบของสภาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ต้องมีขยายวง ไปมากกว่านักเรียนในระบบ เพราะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีกลุ่มเด็กและ เยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษาจำนวนมากให้มาเข้าร่วมด้วย นำไปสู่การเป็น แนวร่วมกับรัฐในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป ในส่วนของกลุ่มเปราะบาง ควรได้รับการ ดูแลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ การสร้างอาชีพ และการ สนับสนุนในประเด็นด้านคุณภาพชีวิตที่ดี การเพิ่มประสิทธิภาพการเยียวยาของ รัฐให้มากกว่าเดิม และสามารถนำไปสู่การช่วยเหลือได้ตรงกับความต้องการที่ แท้จริงของกลุ่มเปราะบาง ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก CSO10 มีความเห็นว่า “...ปัญหาของกลุ่มเปราะบางต้องดูแลเขา เพราะถูกหลอหลอม ด้วยบรรยากาศเชิงลบมาตลอดเกือบ 20 ปี นี่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้คน

เหล่านี้ผู้เก็บ ต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มนี้เป็นพิเศษ พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่...”

3. การสร้างชุมชนสันติสุขและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างความเข้าใจในหลักการศาสนาที่ถูกต้อง ผู้ให้ข้อมูลชี้ให้เห็นว่าความเข้าใจในความหลากหลายของความเชื่อทางศาสนาในพื้นที่มีมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามภาครัฐควรเพิ่มพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนประเด็นที่อาจจะสร้างความแตกแยกได้ เช่น การจัดทำบริการสาธารณะที่ให้ความสำคัญกับความต่างในวิถีชีวิตตามหลักศาสนาและควรมีการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันของแต่ละศาสนา เนื่องจากแกนหลักของทุกศาสนาเน้นการไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน แต่ยังมีประชาชนบางส่วนที่อาจจะไม่มีความเข้าใจในหลักการที่แท้จริง ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก M1 ที่กล่าวว่า “สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การให้ความรู้ในเรื่องของหลักศาสนาที่ถูกต้อง การเรียนรู้ศาสนาที่เป็นจริง รู้ว่าอะไรปฏิบัติได้ อะไรคือสิ่งที่ควรจะงดเว้นการปฏิบัติ ตามบัญชาพระผู้เป็นเจ้า การเรียนรู้ให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมหลักศาสนาสอนว่าอย่างไร ในการอยู่ร่วมกับคนต่างศาสนา หลักศาสนาไม่ได้ห้ามและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันด้วย”

4. การสร้างภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านสังคม ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าการพัฒนาด้านสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องมีการสร้างเครือข่ายในการขับเคลื่อนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก G4 ที่กล่าว “...ต้องสนับสนุนงบประมาณให้กับภาคประชาสังคม ให้ภาคประชาสังคมเขาได้ทำงานอย่างมีอิสระ ภาพตรงนี้อาจทำให้เกิดขึ้นในอนาคต”

5. การติดตามประเมินผลกลไกการดูแลความเป็นธรรมและการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ผู้ให้ข้อมูลหลักชี้ว่าในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีกลไกในการสร้างความเป็นธรรมให้กับคนในพื้นที่ มีระบบการดูแลเยียวยาให้กับผู้ได้รับผลกระทบ แต่ยังขาดการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องว่ากลไกดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

จึงควรมุ่งเน้นการติดตามและประเมินผลการดูแลความเป็นธรรมและการเยียวยา ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก L5 ที่กล่าวว่า “...สิ่งสำคัญคือการติดตาม ประเมินผลและความต่อเนื่อง การติดตามประเมินผลเรื่องการดูแลความเป็นธรรม และการเยียวยาแทบจะไม่มีเลย”

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผลการวิจัยพบ 2 แนวทางหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

1. การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐให้รองรับการขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภาครัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ถือเป็นเรื่องสำคัญ ต้องมีการออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมให้กับบุคลากรภาครัฐที่ปฏิบัติงานขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่ โดยต้องทำกับบุคลากรภาครัฐในทุกระดับ มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิบัติงานในพื้นที่ และการกระตุ้นความสนใจรับผิดชอบและความทุ่มเทเสียสละ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก L6 มีความเห็นว่า “ควรพัฒนาบุคลากรภาครัฐโดยมีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ควรมีหลักสูตรกระตุ้นใจจิตสำนึก ความรับผิดชอบ ความทุ่มเทเสียสละในการทำงาน”

2. การพัฒนาสมรรถนะประชาชนให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอว่า ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ เน้นด้านการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธี สถาบันการศึกษาในพื้นที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาในมิตินี้ได้ โดยมีข้อเสนอให้นักเรียนนักศึกษาไปเรียนนอกพื้นที่ สามารถเปลี่ยนมุมมองได้ เป็นการเห็นภาพที่ต่างไปจากในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมให้ทุนไปศึกษาต่อในต่างประเทศเพื่อให้ได้คนที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงกับต่างประเทศได้ รวมถึงการจัดการศึกษาในพื้นที่ควรมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ ความต้องการและขีดความสามารถด้านการแข่งขัน

การบริหารจัดการภาครัฐ

ผลการวิจัยพบ 2 แนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการภาครัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

1. การสร้าง Digital Platform ในการให้บริการประชาชน ผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอว่าหน่วยงานภาครัฐควรสร้าง Digital Platform ในการให้บริการประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐรวมถึงเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก G8 มีความเห็นว่า “ควรสนับสนุนการสร้าง Digital Platform ปรับเปลี่ยนการทำงาน” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก G6 ที่เห็นว่า “หน่วยงานภาครัฐควรพัฒนา Digital Platform เพื่อให้บริการประชาชน”

2. การสร้างให้บุคลากรภาครัฐปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่าบุคลากรภาครัฐควรได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติงานแบบมืออาชีพ พร้อมให้บริการประชาชนอย่างเข้าใจ เรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและข้อควรระวังในการจัดทำบริการต่าง ๆ รวมถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม และไม่ทุจริตในหน้าที่ นอกจากการมีระเบียบปฏิบัติที่ดีแล้วการย่ำบ่อย ๆ ด้วยการอบรมหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเป็นเรื่องที่ควรสนับสนุนให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาเพื่อความมั่นคง

ผลการวิจัย พบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่ามีจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จะทำให้งานด้านการพัฒนาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับความร่วมมือและสามารถทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก M4 ที่สะท้อนว่า “ต้องหาวิธีการที่จะทำอย่างไรให้เข้าถึงประชาชน รับทราบปัญหาของประชาชน ต้องมีพื้นที่กลางมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการแท้จริง จะได้รับความคิด ความต้องการของประชาชน ที่จะให้รัฐช่วยแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาจัดเงื่อนไขที่เกิดขึ้น และทำให้ได้เปรียบในเรื่องของการพูดคุยในเวทีพูดคุย

สันติสุข และเมื่อมีความได้เปรียบตรงนี้ก็เหมือนกับการต่อสู้และมีชัยชนะมากเกินครึ่ง และเป็นการลดเงื่อนไขของประชาชนในพื้นที่เมื่อทำจุดนั้นจะได้รับการยอมรับและได้รับความเชื่อมั่น และภาครัฐจะสามารถทำให้ประชาชน มารับฟัง และรับทราบปัญหาและนโยบายที่แท้จริงในการแก้ปัญหาพื้นที่ และช่วยกันผลักดันการแก้ปัญหาาร่วมกัน”

การสร้างความสำเร็จ

ผลการวิจัย พบ 3 แนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างความสำเร็จในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

1. การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับประชาชนและนานาชาติ ผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอแนะว่า ควรทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในสถานการณ์ความไม่สงบจะทำให้การแก้ปัญหาทำได้ง่ายขึ้น และประชาชนพร้อมให้ความร่วมมือ ในขณะที่การสร้างความสำเร็จในสถานการณ์กับต่างประเทศก็เป็นเรื่องที่จำเป็น ทำให้เข้าใจในการดำเนินการของรัฐบาลไทย โดยเฉพาะในมิติสิทธิมนุษยชน และการเข้ามาช่วยในการเจรจา สันติภาพต่อไป ดังตัวอย่างคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก CSO9 ที่มีความเห็นว่า “ควรทำความเข้าใจทั้งคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และประเทศที่เป็นมุสลิมต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพราะส่วนใหญ่ผู้คนมักได้รับข้อมูลที่บิดเบือน และพุ่งไปที่ประเด็นศาสนาและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน...”

2. การสร้างภาพลักษณ์พื้นที่แห่งสันติสุข ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่า ควรมีการปรับภาพลักษณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สังคมภายนอกมีความรู้สึกปลอดภัย และเกิดความเชื่อมั่นในระบบความปลอดภัย ทั้งนี้ต้องอาศัยกลไกจากภาคประชาชนที่ต้องมีความสามัคคี มีความเข้าใจในบริบทความแตกต่างในพื้นที่ และเคารพสิทธิในความต่างนั้น โดยเฉพาะกลุ่มคนที่เห็นต่างจากแนวนโยบายของรัฐ ทั้งนี้หากภายในมีการดำเนินการเรื่องนี้อย่างแข็งขัน ก็จะทำให้ภาพลักษณ์ของพื้นที่จะดีขึ้น และนำมาสู่สันติสุขที่จะเกิดขึ้นอีกด้วย ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก G8 มีความเห็นว่า “ควรสร้างบรรยากาศที่ช่วยสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้น ทำให้ภาพรวมทั้งสามจังหวัดเป็นพื้นที่สันติสุข ทำให้คน

ทั่วไปโดยเฉพาะคนนอกพื้นที่ที่รู้สึกว่าเป็นพื้นที่ปลอดภัย ไม่น่ากลัว ต้องสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ๆ ให้เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้”

3. การพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นว่า กลไกในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนคือ การประชาสัมพันธ์ควรมีบุคคลที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นมาเป็นโฆษกในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์และงานเชิงการพัฒนา เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบมากกว่าที่เป็นอยู่

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถสรุป 21 แนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการภาครัฐ การพัฒนาเพื่อความมั่นคง และการสร้างความเข้าใจ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้าน	แนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่
1. การพัฒนาเศรษฐกิจ	1.1 การพัฒนาอาชีพให้กับประชาชน
	1.2 การปรับบทบาทของ ศอ.บต. เป็นนักประสานงาน
	1.3 การพัฒนาพื้นที่เป็นศูนย์กลางสินค้าฮาลาลระดับโลก
	1.4 การขับเคลื่อนภาคเกษตรกรรมให้กลายเป็นเมืองเกษตรอุตสาหกรรม
	1.5 การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน
	1.6 การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของประชาชนในการทำงานเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ
	1.7 การพัฒนากระบวนการจ้างงานเน้นการเปิดโอกาสให้กับกลุ่มเปราะบาง
	1.8 การส่งเสริมการส่งออกและการลงทุน

ตารางที่ 2 แนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ต่อ)

ด้าน	แนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่
2. การพัฒนาสังคม	2.1 การปรับทัศนคติของประชาชน เกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง 2.2 การพัฒนาระบบการดูแลเด็ก เยาวชน และกลุ่มเปราะบาง 2.3 การสร้างชุมชนสันติสุขและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้าง ความเข้าใจในหลักการศาสนาที่ถูกต้อง 2.4 การสร้างภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนกิจการทางสังคม 2.5 การดูแลเรื่องความเป็นธรรม
3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	3.1 การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐให้รองรับการขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ 3.2 การพัฒนาสมรรถนะประชาชนให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่
4. การบริหารจัดการภาครัฐ	4.1 การสร้าง Digital Platform ในการให้บริการประชาชน 4.2 การสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติงานอย่างมีอาชีพ
5. การพัฒนาเพื่อความมั่นคง	5.1 การพัฒนาระบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
6. การสร้างความเข้าใจ	6.1 การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับประชาชนและนานาชาติ 6.2 การสร้างภาพลักษณ์พื้นที่แห่งสันติสุข 6.3 การพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน

ที่มา: ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (n=60)

จากตารางสรุปผลการวิจัยสามารถอภิปรายในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

การพัฒนาเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยพบแนวทางสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีการข้อเสนอแนะให้พัฒนาอาชีพให้กับประชาชน เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีต้นทุนที่สามารถนำไปสร้างอาชีพให้กับประชาชนได้ ดังที่นักวิจัยส่วนหนึ่งเห็นว่า การสร้างงานและอาชีพให้คนในท้องถิ่น เป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ (Dongnadeng et al., 2023a) นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอของนักวิจัยบางส่วนที่เสนอแนะให้มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยต้องมีความสมดุลและสอดคล้องกับต้นทุนและศักยภาพของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันจะนำไปสู่การยอมรับและความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนที่จะสร้างเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในพื้นที่ (Srichai, 2018; Kariji, 2018) ทั้งนี้ งานวิจัยของ Tanod et al. (2022) ที่วิเคราะห์นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งตรงกันกับผลการวิจัยของ Dongnadeng et al. (2023b) ที่ศึกษาพบว่า การดำเนินการพัฒนาโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน เมื่อพิจารณาแล้วผู้วิจัยมีความเห็นว่าในการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่จำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญจึงจะทำให้การสร้างอาชีพเกิดความยั่งยืน

ผลการวิจัยยังพบว่า มีข้อเสนอให้ส่งเสริมการส่งออกและการลงทุนสอดคล้องกับ Dongnadeng et al. (2023a) ที่ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้บริเวณด่านชายแดนตาบา อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส พบว่าประชาชนมีความต้องการให้มีการสนับสนุนการลงทุนเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ ซึ่งผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ Kwanmanit (2017) ที่ว่าการส่งเสริมการลงทุน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจได้ ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่พบว่า มีข้อเสนอถึงการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่

นั้น หากพิจารณาบริบทในพื้นที่แล้วจะเห็นได้ว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ความไม่สงบและเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงบ่อยครั้ง ทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในการมาลงทุนในพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันการประกอบธุรกิจในพื้นที่จำเป็นต้องมีตลาดการส่งออก เพื่อให้สามารถขายสินค้าได้ นำไปสู่การผลิตที่มากขึ้น และกระทบสู่การจ้างงานที่มากขึ้น ทำให้พนักงานในพื้นที่มีรายได้และสามารถดูแลตัวเองได้

การพัฒนาสังคม

ผลการวิจัยพบแนวทางสำคัญในการพัฒนาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังที่มีข้อเสนอให้ปรับทัศนคติของประชาชน เกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง ให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง ไม่เรียกร้องขอความช่วยเหลือจากรัฐเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ หากวิเคราะห์บริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วพบว่า มีสถานการณ์ความไม่สงบที่เป็นปัญหายาวนาน หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือจนกลายเป็นการสร้างคามเคยชินให้กับประชาชนส่วนหนึ่งในการรอรับความช่วยเหลือของภาครัฐ การที่มีข้อเสนอประเด็นการปรับทัศนคติของประชาชนให้ช่วยเหลือตนเองมากขึ้น จะทำให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจ และรู้สึกมีความหวังในการสร้างฐานะให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ผลการวิจัยยังพบว่าควรมีการสร้างภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านสังคม ทั้งนี้ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เน้นการดำเนินการแบบเครือข่าย เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และเห็นว่าการทำงานเพียงหน่วยงานเดียวไม่สามารถที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความซับซ้อนของปัญหา สอดคล้องกับ Sriwichain et al. (2021) ที่เสนอว่าภาครัฐควรเปิดรับความร่วมมือและสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนอื่น โดยเฉพาะองค์กรประชาสังคม นอกจากนี้ มีนักวิจัยที่ศึกษาพบว่าการสร้างภาคีเครือข่ายก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนา ดังที่ Watthanapradith (2024) พบว่าการสร้างเครือข่ายในการพัฒนา ช่วยให้เกิดความเสียสละ ยินดีช่วยเหลือร่วมงานอย่างเต็มกำลัง

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผลการวิจัยพบแนวทางสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีข้อเสนอให้พัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐเพื่อรองรับการขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ สอดคล้องกับ Monkongpitukkul et al. (2016) ที่เสนอแนะว่าบุคลากรภาครัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถเข้าใจบริบทของพื้นที่ อันจะทำให้สามารถปฏิบัติงานขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ได้ ทั้งนี้ Dongnadeng et al. (2023b) มีข้อสังเกตว่า ในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐในพื้นที่ควรทำการประเมินผลการพัฒนาที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เพื่อติดตามการทำงานของบุคลากรภาครัฐ และควรเพิ่มเติมความรู้ สร้างทักษะ และเสริมสร้างทัศนคติในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

การบริหารจัดการภาครัฐ

ผลการวิจัยพบแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเสนอให้มีการสร้าง Digital Platform ในการให้บริการประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐรวมถึงเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Arelae and Mintrasak (2022) ที่เสนอแนะว่า องค์กรยุคใหม่ต้องมีนวัตกรรมในการบริการ นำเสนอบริการ สอดรับกับกลุ่มผู้ใช้บริการ จะช่วยเสริมความสะดวกในการรับบริการ เช่นเดียวกับ Imvitaya (2020) ที่เสนอแนะว่าหน่วยงานภาครัฐควรปรับปรุงแก้ไขข้อจำกัดในการให้บริการให้สอดคล้องกับการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และคล่องตัว

การพัฒนาเพื่อความมั่นคง

ผลการวิจัยพบแนวทางหลักในการพัฒนาเพื่อความมั่นคง โดยมีข้อเสนอให้มีการพัฒนากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ทั้งนี้กระบวนการด้านความมั่นคงที่สำคัญ คือ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จะทำให้งานด้านการพัฒนาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการยอมรับ ร่วมมือและสามารถทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Kariji, 2018)

การสร้างความสำเร็จ

ผลการวิจัยพบแนวทางหลักในการสร้างความสำเร็จโดยมีการเสนอแนะให้มีการสร้างความสำเร็จเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้กับประชาชนและนานาชาติ การสร้างภาพลักษณ์พื้นที่แห่งสันติสุข และการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การดำเนินการดังกล่าวนี้จะมีส่วนหนุนเสริมการสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นต่อสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ามีข้อเสนอแนะให้พัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชน อย่างไรก็ตาม ภาครัฐควรคำนึงถึงความต้องการและความถนัดของประชาชนเป็นสำคัญจึงจะทำให้การสร้างอาชีพเกิดความยั่งยืนและควรให้ความสำคัญในการจ้างงานคนพิการในพื้นที่ให้มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างโอกาสและเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนพิการในพื้นที่

ผลการวิจัยพบแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการภาครัฐ มีข้อเสนอให้มีการสร้าง Digital Platform ในการให้บริการประชาชน อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมบุคลากรภาครัฐ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเสริมสร้างทักษะด้านดิจิทัลให้แก่บุคลากรภาครัฐอย่างเป็นระบบและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง นอกจากนี้ ควรสร้างความพร้อมของประชาชน โดยสร้างการเรียนรู้ต่อ Digital Platform ที่ภาครัฐสร้างขึ้น และทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึง ใช้ประโยชน์และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มเปราะบางที่ต้องการการสนับสนุนบริการจากภาครัฐ

ผลการวิจัยพบแนวทางสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีข้อเสนอให้พัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐเพื่อรองรับการขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาบุคลากรภาครัฐต้องคำนึงถึงการติดตามประเมินผลการพัฒนาและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตรงกับความจำเป็นในการปฏิบัติงานจริง

ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยต่อไป

ควรศึกษารูปแบบและกลไกในการบูรณาการความร่วมมือขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- Abdulmani, L. (2013). Conflict resolution: A case study of the separatist movement in the southern border provinces of Thailand. *Qudus International Journal of Islamic Studies*, 1(1), 1-14.
- Arelae, P., & Mintrasak, N. (2022). Development a causal model for personnel management in the multicultural society of area 3 southern border provinces to create the competitiveness of the organization in the digital era. *Journal of Buddhist Anthropology*, 7(6), 283-299.
- Boonpunth, K. C., & Rolls, M. G. (2017). Peace survey–lessons learned from northern Ireland to southern Thailand. *ASR: CMU Journal of Social Sciences and Humanities*, 4(2), 133-151.
- Boonrith, B. (2013). Southern insurgency in the three border provinces, local people identity and government official behavior. *Kasem Bundit Journal*, 14(2), 46-58.
- Chaijaroenwatana, B., & Renumas, M. (2017). Peaceful methods: Conflict management according to peaceful methods. *MCU Peace Studies Review Journal*, 5(2), 1-16.
- Deep South Watch Database. (2023). Summary of Incidents in Southern Thailand. Retrieved 4 December, 2023, from <https://www.facebook.com/hashtag/dswdatabase>

- Dina, A. (2010). *Public policy: Education in southern Thailand consistent with community way*. Retrieved 20 November 2022 from <http://thaingo.org/thaingo/node/1902>
- Dongnadeng, H. A., Kajornbun, S., Chaijaroenwatana, B., & Poonsub, A. (2023b). The Roles of the Southern Border Provinces Administrative Center (SBPAC) in the Development of the Conflict Area from the Perspectives of Civil Society Organizations. *Political Science and Public Administration Journal*, 14(1), 55–86.
- Dongnadeng, H. A., Bunchoo, C., & Makthong, P. (2023a). Conditions and Needs of the People in Development of Border Areas: A Case Study of Taba market, Takbai District, Narathiwat Province. *Local Administration Journal*, 16(4), 505-522.
- Human Rights Watch. (2010). *Targets of both sides violence against students, teacher, and schools in Thailand's southern border provinces (HRW Report)*. Retrieved June 20, 2022, from http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/thailand0910sum_web.pdf
- Imvitaya, T. (2020). *Government big data utilization for increasing public service performance: A study case of Linkage Center the Central Register Office, Department of Provincial Administration*. Master thesis, Chulalongkorn University.
- Kariji, K. (2018). *Collaborative governance in industrial projects for sustainable job creation in Thailand's three Southern Border Provinces*. Master of Public Administration Thesis, National Institute of Development Administration.

- Kwanmanit, C. (2017). A study of land transport network in Songkhla Special Economic Zone: A case study of Hatyai-Sadao Motorway. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 13(1), 169-189.
- McCargo, D. (2014). Southern Thailand: From conflict to negotiations?. Sydney: The Lowy Institute for International Policy.
- Monkongpitukkul, S., Thamrongthanyawong, S., Sahapattana, P., & Jitpiromsri, S. (2016). Conflict resolution in the 3 southern border provinces of Thailand: Policy process and outcomes. *Al-Hikmah Journal*, 6(12), 35-53.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Saensira, W. (2010). Differences in power according to martial law act, public administration in emergency situations act, and the internal security maintenance of the kingdom act. *Chulniti*, 7(3), May-June 2010.
- Southern Border Provinces Administrative Centre. (2022) *Action plan to enhance development in the provinces southern border 2019*. Retrieved 20 September 2023, from https://www.sbpac.go.th/?page_id=34190
- Southern Border Provinces Administrative Centre. (2023). *About SBPAC*. Retrieved on 20 September 2023, from <https://www.sbpac.go.th>
- Srichai, C. (2018). Problem solving guidelines in three southern border province area of Thailand. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 24(Special), 1-11.

Sriwichain, K., Tonboot, S., & Pannarunothai, S. (2021). Knowledge synthesis and situations of public policy driving in an issue of health rights of vulnerable groups. *Journal of Social Work*, 29(1), 177-209.

Tanod. P., Holomyong, T., Pakdeejit, R., & Meenongwah, S., (2022). Fostering reconciliation and solving the conflict crisis in the three southern border provinces. *Journal of Academic for Public and Private Management*, 4(3), 121-135.

The Strategic Development Plan for the Southern Border Provinces B.E. 2563-2565. (n.d.) Retrieved 25 September 2021, form <https://www.isoc5.net/files/>

The Strategy for the Security of the Southern Border Provinces B.E. 2560-2564. (n.d.). Retrieved 25 September 2021, form <https://isoc5.net/infographics/view/783/>

Watthanapradith, K. (2024). Pixel Krungkaow: Mechanism for social empowerment to develop a happy multicultural city. *Journal of Interdisciplinary Buddhism*, 2(1), 1-19.